

bij eenen te zijn. Even echter sloegen wij nog een boschpad in, en kwamen bij een gehuchtje met een stuk of wat huizen, netjes met pannen gedekt, de kampoeng Těpoes Lantjar. Hier vonden wij een verwilderde *Amarantaceae* n.l. de *Achyranthes Verschaffeltii* (Foto No. 8) met de mooie, roodebiet-kleur, en eenige kleine orchidéëen.

Verder ging onze tocht niet, want de eerste druppels begonnen te vallen, en met versnelden pas ging het dezelfde weg af, naar huis toe.

In het voorbijgaan zagen wij nog een goedbloeiend exemplaar van de Javaansche *Kamperfoelie*, *Lonicera Javanica* D. C. met zijn heerlijk geurende bloemen. De plant was echter niet gemakkelijk bereikbaar, zoodat wij haar voor heden in gedachten een „tot weerziens” toeriepen.

ERYTHRINA.

HERINNERINGEN UIT DE MOLUKKEN.

II.

Klapperkreeft — Ketan kanarie — Birgus latro.

Wanneer de lezer de afbeelding van bovengenoemd dier beschouwt, zal hij waarschijnlijk niet zoo dadelijk gelooven, dat het door de Europeesche en Chineesche bevolking van de Molukken als een uitgezochte lekkernij wordt beschouwd. Op 't eerste gezicht heeft het dier veel weg van een spin ten grootte van 2 à 2½ dM. De meeste Europeanen griezelen ervan, als ze 't dier voor 't eerst zien en zweren een duren eed, dat ze zoo'n afschuwelijk beest nooit op hun tafel willen zien. Hebben ze 't echter eenmaal bij vrienden of kennissen geproefd, dan zijn eensklaps alle eeden vergeten en doet de huisjongen of kokkie van de familie om 't hardst mee in den wedren, die op passerdagen gehouden wordt om een paar van die lieve beestjes te bemachtigen. Wij waren te Saparoea met zes Europeesche families en hielden allen, uitgezonderd den dokter, evenveel van het beest. Wel werden we dikwijls door den Esculaap gewaarschuwd voor het dier, dat volgens hem, buikaandoeningen zou veroorzaken, doch wij stoorden ons daar al heel weinig aan, zoolang nog niemand de schadelijke gevolgen had ondervonden. Een soort kreeftensla van het dier bereid, was voor ons allen een groote lekkernij. Het smaakte ongeveer als gewone kreeftensla, maar 't was veel vetter, niet zoo droog. De dokter kon dus praten als Brugman, 't hielp hem allemaal niets; wij wilden niet gewaarschuwd zijn. En toch had de goeie man gelijk, zooals aanstonds zal blijken.

Op zekeren dag hoorden we, dat de dokter ernstig ongesteld was. Daar er een paar zieken onder de soldaten waren, die dringend doktershulp noodig hadden, werd een prauw, een zoogenaamde Orembaai, naar Ambon afgezonden met verzoek om assistentie. De assistent arriveerde in den loop van den volgenden dag. Op de gewone avondwandeling ontmoetten wij den nieuwen dokter en informeerden natuurlijk belangstellend naar den toestand van den zieke, waarop wij ten antwoord ontvingen: „Och wat! Het was loos alarm. Hij is reeds zoo goed als beter, een flinke dosis *Castor*-olie heeft hem opgeknapt. De kerel had zich ziek gegeten aan ketan kanarie!” Nu ging ons een licht op. Die herhaalde waarschuwingen aan ons adres waren geweest in 't belang van den dokter, die na ingewonnen inlichtingen een dol liefhebber bleek te zijn en die bang was, dat wij hem de lieve beestjes voor den neus wegsnapten. Het bleek, dat zijn huisjongen soms een uur de passergangers tegemoet ging om de kreeften te bemachtigen.

De *Klapperkreeft* (*Birgus latro*) behoort tot de klasse der *Crustaceae* en tot de familie der *Paguriden*. Hij is nauw verwant aan de bekende *Heremiet*- of *Kluizenaarskreeft*. 't Is een krab ter grootte van 20-25 cM., die een groot deel van zijn leven op 't strand doorbrengt. In verband hiermede is de kieuwholte gedeeltelijk voor luchtademhaling ingericht en in een longzak veranderd. Hij graaft tusschen de rotsen en klippen van het strand diepe gangen als konijnenholen en bekleedt die van binnen met de vezels van de klapper (sepet). Hij leeft voornamelijk van klappers, die hij met zijn sterke scharen ontvezelt tot een der kiemgaten (oogen) komt bloot te liggen. Heeft hij dit doorboord, dan schijnt hij gemakkelijk de batok verder te kunnen openbreken. Ofschoon hij zich voornamelijk met afgevalen klappers voedt, vindt hij het volstrekt geen heksentoer om in een klapperboom te klimmen en de vruchten af te knippen. Bij gebrek aan klappers schijnt hij ook kanarie en de vruchten van *Pandanus*-soorten voor lief te nemen.

In de zoogenaamde beurs onder het staartge-deelte vormt zich een olie-achtig vet, dat door de Inlanders en Chineezee zeer op prijs gesteld wordt. Dat ook de Europeaan, die eenmaal zijn afkeer van het wanstaltige dier heeft overwonnen en het vleesch heeft geproefd, een groot liefhebber is, werd boven reeds medegedeeld. Men zegt, dat zij iederen nacht eens naar zee gaan, zonder twijfel om hun kieuwen te bevochtigen.

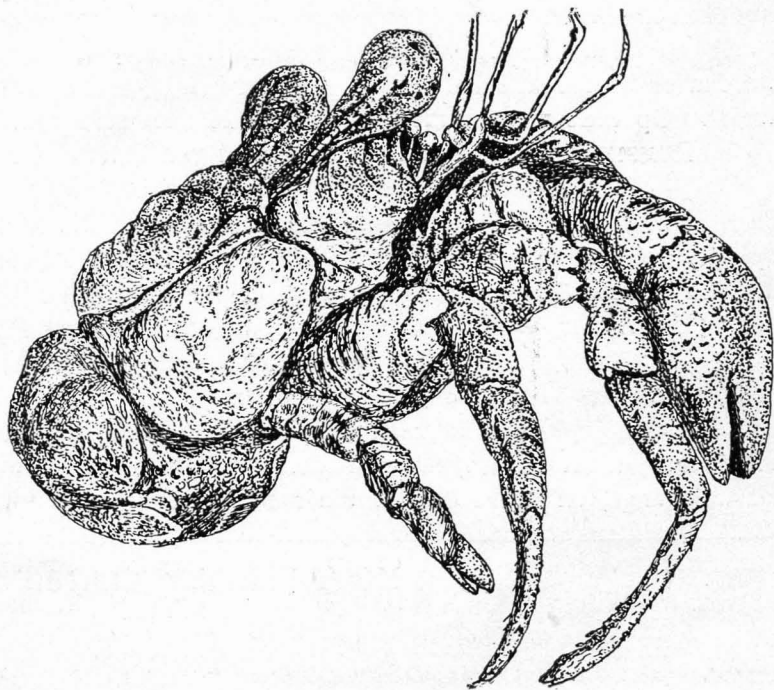
Wat nu de schade-lijke werking van het dier

betreft, waarvan ik echter nooit iets ondervonden heb, beweert RUMPHIUS het volgende:

„Van het hoofd door 't geheele lijf en den staert, loopt een zwartachtige ader, dat haaren darm is, eindigende in het uiterste des staerts. Nevens dezen darm, loopt nog een andere fijne ader, als een witte draad, die men zorgvuldig met den voorschreven darm uitneemen moet, inzonderheid uit den staert als men hem eeten wil, zoo dat er niet een stukje van in blijft, want hier in steekt eenige schadelijkheit, en, dezelve uitgenomen zijnde, kan men de overige boterachtige substantie zonder schroom eeten.”

Als bewijs van de groote kracht, die het dier met zijn scharen kan uitoefenen, het volgende:

Op zekeren dag ving ik een dier op mijn erf in een kippennest. Waarschijnlijk was het bij den Controleur, die geregeld enkele dieren in voorraad had om ze eerst

Birgus latro L.

Naar een afbeelding uit RUMPHIUS: D'Amboinsche Rariteitkamer.

nog wat vet te mesten, ontsnapt. Ik deed het dier in een leege petroleumkist, deed het deksel er op en plaatste daarop twee met water gevulde petroleumblikken. Den volgenden morgen was het deksel een weinig verschoven en het dier verdwenen.

Een kennis op Ambon had mij verzocht hem een paar dieren toe te zenden. In een petroleumkist stuurde ik hem vier kreeften, waarvan de groote scharen zorgvuldig waren vastgebonden. Eenige dagen later ontving ik bericht, dat er een kist was ontvangen met wat vettige modder en stukgeknepen scharen; van slechts één dier was nog te zeggen, dat het oorspronkelijk een kreeft geweest was. Later vernam ik, dat de wijze van verzending totaal onvoldoende geweest was. De goede manier is de volgende:

In een blok hout worden uithollingen gemaakt, waarin de dieren passen. Deze worden dan eerst geheel omwonden met goemoetoe of tali doek. (De bastachtige zwarte stof tusschen den stam en de bladstelen van den aren-palm, die tot vervaardiging van stevig en duurzaam touw gebruikt wordt). Nadat nu de dieren in de gaten gelegd zijn worden er bamboelatten overheen gespijkerd, waardoor elke beweging van het dier onmogelijk wordt. Op deze wijze verzonden, komen ze heelhuids aan.

RUMPHIUS verhaalt omtrent de kracht van het beest nog het volgende:

„Ik voer eens in een Orangbai, aanwiens mast wij een Beurskrabbe gehangen hadden, en daar onder stont bij geval een middelbaare Geit, die zij bij het oor kreeg, en zoo hoog opligte, datze al van den grond af was, eer wij haar te hulp konde komen, doch de scheer most in stukken geslagen worden, eer de Geit los raakte.

De manier, waarop zij gevangen wordt, is volgens RUMPHIUS de volgende:

„Als men een stukje hard Kalappus-pit aan een stokje bind, en in de gaten laat hangen daar zij in schuilt, houd zij dit zoo vast, dat men haar daarmede kan uittrekken; 't welk men bij donkere Maan moet doen, doch bij aangestoke dammers en toortsen. De uitgetrokke moet men met de handen niet aanvatten, maar met een stok, die gespleten is als een range, en straks een stropje om 't lijf smijten.”

v. W.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Attacus atlas. In afl. 9 — 10 komt een artikel voor over *Attacus atlas*. Hierin worden als geliefkoosde boomen der rupsen opgegeven: *Dadap*, *Djamboe*, *Zuurzak* etc. (pag. 147). Mag ik U even mededeelen, dat ik momenteel een groote last van die rupsen ondervind in jonge kina-tuinen, waar die dieren in één nacht met z'n zessen een heelen 3-jarigen boom kaalvraten. Daar kina boomen in het bovenbedoelde opstel niet werden genoemd dacht ik, U dit even ter aanvulling mee te deelen.

W. MULDER.

Zondag 23 Jan. a.s. excursie naar Doerie. Verzamelplaats hoek Molenvliet Gang Chaulan om 7 uur.

VRAGENBUS.

De Heer L. SCHULD te Weltevreden zou gaarne de volgende vraag beantwoord zien. Misschien kan een aquariumliefhebber onder onze lezers hem middels dit blad inlichtingen verschaffen.

VRAAG: Op welke wijze zouden brakwater-en kustvischen (siervisschen) het gemakkelijkst kunnen wennen aan den overgang naar zoetwater?

Exemplaren van *Scatophagus Argus*, *Tetradon* en dergelijke voor een aquariumliefhebber aardige vischjes, welke mij te Soemenep in groote hoeveelheden werden aangeboden, stierven zonder uitzondering zeer spoedig in zoetwater, ook, hoewel minder vlug, indien wat zout aan het water werd toegevoegd.

Des ondanks worden de hierbedoelde siervisschen door dierenhandelaars te Berlijn aangeboden, als geschikt voor het zoetwater-aquarium (zij het ook tegen zeer hoogen prijs!).